

בלבדי משכן אבנה

כל החומר המופיע בעלון זה חדש

שו"ת: בעומק שער הבן דנון

י"ג עיקרים

ויסודות האמונה לרמב"ם היסוד הרביעי

כיצד לעבור את חללו של עולם.

כאן נשאלת השאלה, כיצד עוברים את חללו של עולם. בלשון חז"ל נאמר: "אין עוד מלבדו", אפילו בחללו של עולם. כלומר, מי שנוגע בכח האמונה שבנפש, הוא יכול לעבור גם את חללו של עולם. על ידי שהאדם מאמין ש"אין עוד מלבדו" אפילו בחלל של עולם – אין לו חלל. זהו הכח היחיד שעל ידו ניתן לעבור את חללו של עולם, ושם – אין את הפרעת השאלות שמגיעות מהחלל הפנוי.

ונדגיש שוב, זהו רק מכח האמונה של "אין עוד מלבדו" אפילו בחללו של עולם. אם אין לאדם את אותה אמונה, ברגע שהוא מגיע לשאלת 'מה לפני' – הוא נפל לחלל, ושם הוא נעצר. ואם הוא לא מקיים בנפשו "אם רץ ליבך להרהר פיך לדבר – שוב למקום", הרי שהוא נמצא במקום חלל, שנקרא בלשון תורה: "כי ימצא חלל באדמה", דהיינו שהוא המית את נפשו, כיוון שהוא נפל למקום החלל, שהוא מקום הכפירה. אבל מי ששב למקומו, הרי שהוא משיב את ההרהור והדיבור מהמקום הנסתר והנעלם למקום הנגלה, ועתה הוא צריך לשוב למקום הנסתר והנעלם מכח האמונה שבנפשו.

יתר על כן, כאשר האדם מגיע למקום החלל – מה הוא עושה. יש לכך הגדרה שכלית, והגדרה של חוויה נפשית. בלשון חז"ל נאמר (חגיגה יד ע"ב): "אל תאמרו מים מים, משום שנאמר 'דובר שקרים לא יכון לנגד עיני'". ובלשונו, כאשר האדם מגיע למקום החלל, הוא צריך להרגיש את החלל הגמור שבנפש, את החללות הגמורה שיש בבריאה, שהכל 'אפס' 'אין' ו'העדר'.

זהו העומק של שבעת הפעמים שאמר שלמה המלך "הבל הבלים אמר קהלת הכל הבל", ז' פעמים כנגד ז' ימי בראשית, ובכך, האדם מחזיר את הכל למקום החלל. וכאשר האדם מחזיר את הכל למקום החלל, שם הוא זועק

מכח מעמקי האמונה שבנפשו של "ויפח באפיו נשמת חיים". והזעקה שיוצאת משם – זוהי זעקה של אמונה גמורה של "אין עוד מלבדו" אפילו בחללו של עולם, ועל ידי כן האדם נוגע במקום שקדם לחלל, שזהו מקום האמונה הגמורה של הקדמות הגמורה, שזוהי סוגייתנו כאן ביסוד הרביעי שבדברי הרמב"ם.

נצרכת הבנה עמוקה מאד מאד בכוחות הנפש על מנת שהאדם יוכל להגיע ל'קדמות' שנתבארה כאן. להאמין שהקב"ה קדום בתוך מערכת הזמן, גם ילד יכול להבין. הבנת קדמות מעבר לגדרי הזמן, צריך מידה מסוימת של דעת להבין זאת.

אך להגיע להכרת הקדמות בנפש, באופן שהקדמות תהיה יסוד נפשו של האדם, כאן נצרך בירור עמוק מאד בתוך כוחות נפשו של האדם.

נצרך לאדם להבין שכל כוחות הנפש נמצאים בצד אחד, וכח האמונה נמצא בצד האחר. ובלשון משל, זהו אברהם העברי הנקרא "ראש למאמינים", כל העולם כולו מעבר אחד, ואברהם מהעבר השני. ובנמשל, אלו הם כוחות הנפש, כל הכוחות נמצאים מעבר אחד, ויש את כח האמונה מהעבר השני. ומה יש בין העבר הזה לעבר הזה – את מקום החלל. ואי אפשר לעבור את מקום החלל, בלי כח האמונה שלמעלה ממדרגת החכמה.

על החכמה בתוך קומת נפשו של האדם נאמר: "כולם בחכמה עשית", ואם האדם מנסה לעלות עם החכמה למקום יותר עליון, על זה נאמר: "אנת חכים, ולא בחכמה ידיעא", האדם לא יכול לבקוע עם חכמתו למקום יותר עליון. האפשרות היחידה של האדם לבקוע למקום יותר עליון, זהו רק מכח האמונה שבנפש. כח האמונה שבנפש מעלה את הדבר ממקום חכמתו למקום נקודת הקדמות. ואזי הכרתו בכוחות הנפש כולם זולת כח האמונה, היא הכרה בתוך גדרי הבריאה, והכרת כח האמונה שבנפש – היא היא המכירה בקדמות של מציאות הבורא ית"ש. ■ המשך בע"ה שבוע הבא מתוך

מפני שמערב הוא במקומות הללו את הדת עם הפוכה, כמו שעבודת בני הג'לות בבתי-כנסיותיהם מורכבת מתפלות נעלות - למי שמבין משמעותן - וקריאת התורה, יחד עם שעשועים תפלים ורדיפת שררה

מפני שמערב הוא, כלומר, הבעיה היא עצם התערובת, במקומות הללו את הדת עם הפוכה, הקושי בכך הוא לא מפני שישנה תערובת ולכן זהו דבר שאיננו שלם, אלא הקושי הוא מה שנתבאר השתא: עצם כך שיש כאן תערובת, זוהי סתירה לעצם המדרגה הנקראת 'התבודדות', יחידה, מציאות לעצמו [ואם כך היו פני הדברים בדורו של ר"א בן הרמב"ם, מה נאמר השתא בדורנו].

כמו שעבודת בני הגלות בבתי-כנסיותיהם מורכבת מתפלות נעלות - למי שמבין משמעותן, בזמנם היו כאלו שלא הבינו אפילו את לשון הקודש.

ואפילו אם האדם מבין את לשון הקודש, אבל רוב ככל בני האדם אומרים בכל יום פסוקים ידועים והם לא מבינים אפילו את פירוש המילות שלהם, לא שהם טועים בהבנתם, אלא הם אפילו אינם יודעים את פירוש המילות, וקריאת התורה, זהו עדיין חלק הטוב שנמצא בבתי כנסיות, תפלה וקריאת התורה, אבל יחד עם שעשועים תפלים ורדיפת שררה. דבר זה מבהיל הוא.

הרי בית כנסת הוא מקום שנועד לכבוד שמו של הקב"ה, ולמה הוא נהיה - למקום שלפחות חלקו הוא סוגיא של כבוד. אדם מגיע לבית כנסת בתמימות, ומה הוא מוצא שם - מלחמות כבוד, מי יושב במזרח, מי מקבל את עלייה פלונית, אדם שמשבח את

פרק ט' | בענין ההיתר להפסיק באמצע הלימוד להתבונן

נתבאר א"כ אם לומד תורה והוא יושב ומתעסק בה על אף שבדברי המשלי רבתי לא הוזכר להדיא שהוא עוסק בה לשמה, אלא נאמר אם לומד אדם תורה והוא יושב ומתעסק בה הרי בידו חכמה ומוסר, אבל יסד הנה"ח לעיל שעומק דברי חז"ל כאן זה קאי דיקא על מי שעוסק בה לשמה ובתד"א סדר אליהו רבא (ריש פרק י"ח) "ועל הנחל יעלה שפתו מזה ומזה כל עץ מאכל וכו' (יחזקאל מז, יב) ומהו העץ אשר יעלה בנחל זה אלו ת"ח שיש בהם תורה מקרא ומשנה הלכות ואגדות ומעשים טובים ושימוש תלמידי חכמים, כו'. משלו משל למה הדבר דומה כו', כך ת"ח בעולם הזה בד"ת כיון שקראו את המקרא ושנו כו', ודברי תורה מתוק עליהם הקב"ה מרחם עליהם. ונותן בהם חכמה ובינה ודעה והשכל לעשות מעשים טובים ותלמוד תורה והכל מתוקן לפנייהם וכו'.

לכאורא בשני המאמרים האלה, שהביא הנה"ח לא הוזכר הסו' גיא של פסק לשמה שהוא הזכיר לעיל, וא"כ בעומק מונח כאן שני מדרגות.

גם מי שאינו עוסק בתורה לשמה, סוף דבר התורה יש בה את כל המעלות, והיא מעוררת בו את נקודת היראה, אבל כמו שהיא מעוררת בו חכמה ובינה ודעה והשכל לעשות מעשים טובים, היא גם מעוררת בו באופן של חכמה ומוסר, ומלבשתו ענוה וריאה, כאחד מכלל הכוחות כולם, אבל היא לא עומדת כפועל של יראה בעצם, ולכן הצורך בעצם לעסוק בספרי היראה הוא גדול יותר, אבל מי שעוסק באמת בתורה לשמה, יזכה אותנו הבורא שנקודת הלשמה תהא בהירה, תהא גלויה, תהא גלוי של נפש בקומת אדם, אז התורה עצמה מתגלה לו, לא באופן שהקב"ה מרחם עליהם, זה לא רחמים ונותן בהם חכמה ובינה ודעה והשכל, אלא היא היא מגלה לו את סתריה,

אשת חייל כמו שאומר רשי בדברי הגמ', היא מתגלה לו בעצם, זה ההבדל בין מי שעוסק לשמה, לבין מי שלא עוסק בתורה לשמה, מי שאינו עוסק בתורה לשמה, התורה יש בה את כל המעלות העליונות מריש דרגין עד סוף דרגין, אבל הוא זוכה לשפע הארתו של תורה אבל הוא לא דבוק בה בעצם, משא"כ מי שעוסק בתורה לשמה בלי שום טעם וסיבה, אלא דבוק בה בעומק נקודת נפשו, אז היא עצמה המתגלה לו וכאן מונח בעצם עומק כל תכלית החיים, ושינוי נורא שלא ניכר בהכרח

כלפי חוץ, ■ המשך בע"ה בשבוע הבא מתוך קובץ שיעורים על ספר נפש החיים שער ד'

פרק ז | דרך אחת לעומת ריבוי דרכים

איזון בין העיון לבקיאות בהשקעת הזמן

לאיזון העמוק בנפש האדם שבין הליגמר והסיני, לבין הליסבר והעוקר הרים, יש חיצוניות ויש פנימיות.

בחיצוניות, הענין הוא בכמות הזמן והכוחות שצריך להקדיש לכל אחד מהם. שהרי כידוע, במצות תלמוד תורה יש את מצות ידיעת התורה וזכירת התורה, ויש את מצות הבנת התורה, כנזכר בשולחן ערוך הגר"ז ועוד. ועל פי זה צריך האדם לחלק את ימיו, באופן שיקיים את מצות ידיעת התורה, ועל גבי כך יהיה גם את קיום מצות הבנת התורה.

אופן חילוק הזמן, הוא לפי שיעור גדרי החיוב כפי שהתבארו בשו"ע הגר"ז הלכות ת"ת ועוד פוסקים, וזהו שיעור דק מאוד. אבל עכ"פ צריך האדם לחלק את זמנו באופן שיוכל לקיים את שני החיובים האלו, הן את ידיעת וזכירת התורה, והן את ההבנה שבתורה.

וא"כ, צריך שיהיה לאדם איזון נכון בזמן ובכוחות הנפש שמעמיד האדם בשביל הסיני - הליגמר, ובשביל העוקר הרים - הליסבר, והוא לפי גדרי שיעור החיוב של מצות ידיעת התורה ומצות הבנת התורה.

איזון בשורש בין כח התמימות וההשכלה

אבל בפנימיות, בשורש כוחות נפשו של האדם, הליגמר והסיני שבנפש הוא הארה ממקום הפשיטות והתמימות שבתורת ה' כנ"ל, והליסבר ועוקר הרים שבנפש הוא הארה ממקום ההשכלה שבתורת ה' כנ"ל. וכשהארה הזו של ההשכלה יונקת ממקור שורשה ומתגלה בנפש האדם, היא מתחברת בשורשה עם המקום של ההשכלה, וצורת החיבור הזו מולידה בנפש את הנטיה ללמוד באופן של עוקר הרים וליסבר. וכשהארה של התמימות והפשיטות שבנפש האדם יונקת ממקור שורשה ומתגלה בנפש האדם, היא מתחברת עם המקום של התמימות והפשיטות, וזה גורם לאדם נטייה בנפש לעסוק יותר בחלק של הליגמר והסיני.

נמצא, שישנה נטייה בנפש לעסוק בחלק הבקיאות, והנטייה הזו נובעת מהמעמקים הפנימיים. ואף שברור שלא תמיד זו היא הסיבה, וישנן לפעמים גם סיבות אחרות, כגון מי שלא מוצא סימן יפה בלימוד העיון ולכן הוא נוטה לחלק של ידיעת התורה, או שהגורם לכך הוא הרצון להידמות לסביבה שבה הוא נמצא וכך לומדים, או מחמת דעה והשקפה שעיקר החיים זה ידיעת התורה, ועוד סיבות לרוב שיכולות להיות. אבל כשאנחנו מתייחסים לשורש הפנימי של הדברים, אז הסיבה היא מצד הארת כח התמימות והפשיטות.

ולכן מצד כך, האיזון בין חלק הליגמר - הסיני, לחלק העוקר הרים - הליסבר, מתגלה בנפשו של האדם כפי האיזון של שורשי הכוחות הפנימיים של נפשו. וע"י האיזון בין הכח של התמימות והפשיטות לכח ההרכבה וההשכלה שנפשו, כך מאזן האדם בידיעת התורה, בין הנטייה לידיעת התורה בכמות לידיעת התורה בהבנה ואיכות.

א"כ, לשיעור בפועל שהאדם מתעסק בבקיאות ומתעסק בעיון, יש את הפנים החיצוניות והפנים הפנימיות שהוזכרו, וכמובן שצריך את שניהם

גם י' תח"ט. המשך בע"ה בשבוע הבא מתוך סדרת שיעורים "דע את תורתך דרכי הלימוד"

עצמו ע"י קולו הערב, וכיוצ"ב.

מצד אחד האדם מוצא בבית הכנסת תפלות נעלות למי שמבין את משמעותן, וקריאת התורה, אבל יחד עם זה הוא פוגש מלחמת כבוד. ונמצא שבית ה' הפך להיות "הסתופף באהלי רשע", "חמסו תורה", זוהי הגדרתו של ר"א בן הרמב"ם. בבית הכנסת שבו צריך להתגלות שמו של הקב"ה ותורתו, גוזלים את זה, ומגלים שם את עצמם, במלחמות הרבות של כבוד ושררה שנמצאים בבתי כנסיות. ומכח אסיפתם של בני אדם, מתהווה מצב ואופן שכל אחד מנסה למצוא כבוד שררה ושלטון על הציבור.

ודברי הבל שאין מן הראוי להזכירם בפרק נעלה זה, מה גם שנוכרו בחלקים הקודמים.

ר"א בן הרמב"ם עוסק כאן בפרק ההתבודדות, ולכן הוא כותב שהזכרת אותם דברים שפלים שנוכרו בפרקים דלעיל, בפרק זה, זוהי שפלות לפרק.

ועל מקומות כגון אלה אמר יתעלה בלשון נביאו (ישעיה א', י"ג): "חודש ושבת קרא מקרא לא אוכל און ועצרה".

על אף שזהו חודש ושבת שבהם מתאספים לבית הכנסת, אך באמת האדם מתאסף למקום שיש בו תערובת. מצד אחד, מקום בית הכנסת זהו בית ה', אבל מצד שני, כל מי שיש לו נפש שהיא מעט עדינה, אלו הם ייסורי איוב עברו להיכנס למקום בית כנסת להתפלל.

וכל זאת למה, כיוון ששם הוא נפגש עם השקר, עם הרוע, עם השליטה, עם הכבוד, עם הממון, וכיו"ב. והכל - בפרהסיא - ובאיצטלא של לשם שמים, כביכול. ■ המשך

בע"ה בשבוע הבא - מתוך שיעורים על ספר "המספיק לעובדי ה'

בעומק שער הנון דנון

כבוד מוה"ר שליט"א, השלום והברכה!

אשתדל בע"ה להעלות את שאלותי בקצרה, כהמשך למה שנגעתי בע"פ, ובהיות שבכתב עד"כ אני נוטה ליותר אריכות אבקש את מחילת הרב מראש.

אולי אתחיל מהסוף, זה זמן זמנים טובא שאני מתבונן במאורעות התקופה, במיוחד לאור מה שהשרישנו הרב שליט"א שאנו נמצאים עתה בעומק שער הנון דנון, ומה שלא שיערנו כלל הוא מה שאנו שומעים ורואים את חורבן הישיבות כהיום בסגירתן או אי פתיחתן, וחלק נכבד מבני הישיבות המסולאים בפז משוטטים ברחובות קריה, ורבים היו חללי הנפשות שמחמת הנגיף, יותר מחללי הגוף, מאשר שמענו פה בא"י, רבים רבים אשר בעו"ה כבר לא יחזרו לספסלי הישיבה, כאשר מעידים המתעסקים בדבר, וגם ממה ששמעתי בעצמי מכלי ראשון. ותחת אשר מנהיגי השלטון מבכרים את חללי הגוף על נזקי הממון וקריסת המשק, ומשום כך אפשרו לפתוח הכל, כל מה שיש בו נגיעה של ממון או חיי הנפש שלהם, תחת זאת אצלנו אין אנו רואים יד תקיפה אצל פרנסי הדור, ואין דורש ואין מבקש לבכר את שמירת הנפש והרוח על פני שמירת הגוף אשר נתקדשה באופן מבהיל בציבור שלנו, מעבר לכל פרופורציה, ונראה כאילו חיי הנפש הינם משני לחיי הגוף, וכך נקלט ונתפס בעיני צעירי הצאן, ונשתכחו מושגי מסירות הנפש לתורה, ושתורה מגנא ומצלא, ומתי מעט פתחו את הישיבות למחצה לשליש ולרביע, ורק מעטים ממש מסרו נפש לפתוח הישיבות כסדרן ללא שינוי. ומי יודע מה ילד יום, וכיצד יראה ה'אלול' הבעל"ט. ומעתה כמה שאלות ברשות הרב, לאלפנו בינה ולהאיר לנו את חשכת התקופה.

א. האם ההרגשות הנ"ל שכתבתי נכונות הן, ומה פשר שתיקת פרנסי הדור?

ב. כיצד עלינו לחנך את ילדינו לנוכח הקפאון הרוחני הנז' וכנגד שטיפות המח הבלתי פוסקות שחיי הגוף קודמין לכל ענייני הרוח ללא יוצא מן הכלל [ואשר משדרים תדיר שלא תהא כהנת כפונדקית בניחותא ולא בתמיהה!]?

ג. האם יש לרומם את גדולי ראשי הישיבות אשר מסרו נפש לפתוח את ישיבותיהם כסדרן ללא חשש מהשלטונות, וכפי שרואים עתה שבמבחן הזמן הם אכן הצליחו ונתקיים בהם 'תרה מגנא ומצלא'?

ד. האם יש לראות בחלק מהוראות והנחיות השלטון כגזרת שמד, שהרי נראה שמשתמשים בנגיף לבטל תורה ותפילה מישראל?

שבת (קנה, ע"ב) - אין אובסין את הגמל ולא דורסין אבל מלעיטין. ובגמ' שם, מאי אין אובסין, אמר רב יהודה, אין עושים לה אבוס בתוך מעיה. מי איכא כי האי גוונא, אין, וכדאמר רב ירמיה מדיפת, לדידי חזי לי ההוא טעיא דאכלא כורא ואטעינא כורא. ועיין הלכות גדולות (סימן ז, שבת, פרק כד) אבוס מתוך מעיה, כשהיא רגילה לאכול שתי סאין אובסין לה מאכל יבש ומאכילין אותה ארבע סאין כדי שתלך בדרך רחוקה. והרמב"ם בפירוש המשניות שם כתב, מאכילין אותו מזון ימים רבים. ועיין ר"י מלוניל שם, שהוא מזון לשלשה או ארבעה ימים.

ופעולת אכילה זו של אביסה יוצרת הרחבת כלי הקיבול של הגמל, כמ"ש בתפא"י שם, אין אובסין את הגמל להאכילו כל כך עד שמרחיבין בני מעיו כאבוס. וא"כ תואר אבוס לשיטתו קאי על בני מעים. אולם בר"י מלוניל שם כתב, שאין מאכילין הרבה, שנשליך מאכל רב בגרונו עד שיעמוד שם בהשפע כמו באבוס. וא"כ לדבריו, אבוס קאי על מקום גרונו. וקצת צ"ב מלשון הגמ' אין עושין לה אבוס "בתוך מעיה". ואולי צ"ל "שיעמוד שם" קאי על בני מעים.

והנה כתבו שם בתוס' (ד"ה אין אובסין) וז"ל, והא דאמרין בעירובין פרק עושים פסין (כ, ע"ב) גמל שראשו ורוב מבפנים אובסין אותו מבפנים, הך אביסה לאו היינו אביסה ממש, דהא אמרין הכא אין אובסין, וכו', וההיא אביסה היינו הלעטה, וכן פירש רבינו שמואל. ולשיטתם איכא ב' מיני אביסה. והיינו שאביסה גמורה היא במעים "אבוס בתוך מעיה". ואביסה פורתא הוא בגרון. ועיין ביאור הלכה (שכ"ד, ס"ט, ד"ה דהיינו). והיינו שבאביסה למקום שאינה יכולה להחזיר, היא אביסת בני מעיים (כשיטת רש"י). ואביסה למקום שיכולה להחזיר, היא אביסת גרון (כשיטת הרמב"ם, כמבואר בבה"ל שם).

ובחינת אביסה זו בגרון הוא חלקו של עשו, כמ"ש (ב"ר, תולדות, סג, יב) ויאמר עשו הלעיטני נא מן האדום - א"ר זעירא פער פיו אותו רשע כגמל, א"ל אנא פתח פומי תהי משתדר ואזיל, כהדא דתנינן אין אובסין את הגמל ולא דורסין אבל מלעיטין. וכן אמרו (שם, נשא, יד, י) שלשה מלכי אדום שהיו מזרע אדום, ואלו הן, בלע בן בעור, והוא הנקרא ע"ש עשו, שהיה בלע ומכר בכורתו בשביל בליעתו, בן בעור, בנו של מי שעשה עצמו כבהמה, שנאמר הלעיטני נא מן האדום האדום הזה כי עיף אנכי, כמו דתימא אין אובסין את הגמל אלא מלעיטין אותו. והיפוכו יעקב, ועליו נאמר צדיק אוכל לשובע נפשו.

והבן עשו לעומת יעקב. עשו "פיו" מלא ממאכל, ויעקב פיו מלא מקול קול יעקב, לא פסק פומיא מגריסא, ואצל יעקב אבוס נעשה "סובא" יין, מילוי גרונו של ת"ח ב"ן, יינה של תורה.

מטות מסעי | ו-ח

ואתם חנו מחוץ למחנה. חוץ, חו-ץ. הנה תחלה האשה הראשונה נבראה בתרדמה של אדה"ר, חלום, חו-לם. ונקראת חיה. ואח"כ על ידי חטא הנחש והקטנתו, נעשה בחינת נחשון, חו-שון (בחינת ביטול הדעת, חש"ו-ון) ונשתנה שמה מחיה לחוה, חו-ה. וכל זאת נעשה מכח הנחש שבא עליה, ופעל בתחבולה, חו-תכלה. ולכך נקרא שמו של נחש חויה, חו-יא. ונתקלל "על גחונך תלך". גחון, גן-חו. ואזי נאמר איבה אשית וגו', בחינת מחלוקת, חו-מלקת. היפך אחוה, חו-אה.

ואף אדה"ר וחוה נתקלקלו כנ"ל, ונפלו ממדרגת פנים למדרגת אחר, חו-רא. ונעשה מאור חושך, חו-שך. ומה שתחלה היה בחינת "נוכח פני ה'", נוכח, חו-כן, נעשה הסתרת האור, שחור, חו-שר, "מפניך אסתר". ומה שתחילת חיבורם היה בבחינת חדוה (כמ"ש בברכת נישואין) חו-דה, נעשה קלקול של חרון אף, חו-רן. וכאשר היו בתיקונם הייתה חוה בחינת חומה לאדה"ר (כמ"ש ביבמות) חו-מה, ונעשה פרצה ויוצא לחוץ, חו-ץ. וזהו שורש גירושיהם מג"ע. ובמקום להיות קרוב לקב"ה נעשה רחוק, חו-רק.

כי מתחלה "האלקים עשה את האדם ישר והמה בקשו חשבונות רבים". חשבון, חו-שבן. ואזי נאבד כח החיבור בינו לקב"ה, בחינת "חוט המקשר", חוט, חו-ט. ועתה שנפסק ונתגרש, נעשה בבחינת "רשעים סביב יתהלכון", סחור סחור, חו-סר. ונתהפך סוחר לסרוח. וכל זה נעשה ע"י שאכל מן העץ שהוא מדרגת צומח-חו-צם.

והמשך חטא זה נעשה ע"י קין, שקם על אחיו, חו-יא, והרגו. וי"א שנחלקו על אחות נוספת שנולדה עם הבל, אחות, חו-את. והוא רוצח ראשון בעולם. רוצח, חו-צר. ואח"כ היה ראוי להיות התיקון ע"י חנוך, חו-נך, אולם ואיננו כי לקח אותו אלקים.

ושורש התיקון נעשה ע"י האבות הקדושים, שנקברו בחברון, חו-ברן, ושורש קומת כל ישראל ע"י אשה דתיקון שרה, שחזר להיות לה אורח כנשים. אורח, חו-רא. והפסולת נשארה בנחור, חו-נר. ולהיפך אצל ישראל נתקן הנחור - חרון, ונעשה חנון, חו-נן.

והמשיך התיקון ביציאת מצרים שנבדלו ממצרים, שהם בבחינת בשר חמורים בשרם. חמור, חו-מר. ויצאו מהם בחפזון, חו-פזן. ויצאו ששים ריבוא ע"י ריבוי ההולדה, בבחינת תחת התפוח עוררתיך כמ"ש חז"ל, תפוח, חו-פת. וזמן היציאה ניסן, החודש הזה לכם ראש חודשים, חודש, חו-שד. והושלם המהלך במתן תורה, שני לוחות אבנים הוריד בידו, לוח, חו-ל. והושלם יתר על כן בכניסתם לארץ ישראל, שתחלה נכנסו ליריחו, חו-ירי. ויושלם לגמרי לעתיד לבא שעתיד קב"ה לעשות מחול לצדיקים. מחול, חו-מל.

שרשי התיבות המרכיבות מאמר זה: אהו, אחוה, אחוז, אחור, אחות, אחיזה, אחיוד, אחיו, אחיטוב, אחרון, אחריו, אחשורוש, אורח, חברון, גיחון, בוטח, חגי, חדוה, חודש, חול, חומה, חוץ, חוק, בחור, חזון, חייו, בחירו, חלום, חולי, חפזון, חופן, יריחו, מחול, רוח, רחוב, רחוק, תוכחה, דוחה, דחוף, חוה, חוי, חוילה, חלון, חמור, חמות, טוח, לוח, מחלוקת, מלקוח, מנוחה, פחות, מנחות, רוחה, שחוט, שוחמי, תפוח, חגור, חוג, חוטא, חומץ, חום, חופה, חור, חזקיהו, חושי, חרון, חנון, זנח, חבורה, חוגג, חוה, חוסה, חורב, חושם, חושך, חותם, חלוף, חנוך, חצור, חצרמות, חצרון, חרבונה, חשבון, חוט, חנייה, נחור, סוחר, שותלח, שוחם, שוח, מחלון, מלוח, נוכח, נחום, נחוש, נחשון, נפוח, סוח, סיחון, סרוח, פותח, צומח, רוצח, שחור, תוח, תחבולה, גחון. ■ המשך בע"ה בשבוע הבא נכתב על ידי הרב שליט"א במיוחד לעלון זה

עירובין (כ, ע"ב) - גמל שראשו ורוב מבפנים, אובסין אותו מבפנים. ועיין ספר הישר (תשובות, סימן עו, יב) ומה ששאלת שנינו בעושין פסין לביראות, אובסין אותו מבפנים, ובשלהי שבת אמרינן אין אובסין את הגמל, זו אינה שאלה, דאובסין דפסין היינו מענין דשרי (הלעטה כמ"ש תוס' שם, והרבה ראשונים) ואובסין דשבת היינו נותן לה אבוס ב"תוך מעיה" כדמפרש לה. והרי שהאבוס המותר הוא אבוס של פה. והאבוס האסור הוא אבוס של מעים. ועיין בביאור הלכה שהוזכר לעיל.

ובעומק, אוה"ע הם בחינת אבוס של מעים, וישראל הם בחינת אבוס של פה. וכמ"ש במגלה עמוקות (האזינו) וחמור אבוס בעליו - חמור של בלעם לא רצה לילך לעקור אומה של ג' רגלים (שבהם בעיקר ישראל אוכלים כאבוס) שבזכות זה אוכלים הגוים כל השנה מתמצית של ישראל, ולפי שבלעם רצה לעקור ישראל שהם אבוס של כל העולם שממנו אוכלים כל האומות, א"ל המלאך זה "שלש רגלים", שאינו מכיר אבוס שלך שבשבילם אוכלים, עיי"ש.

והיינו שישראל שורש מאכלם מדברי תורה שבפיהם, בבחינת לא ניתנה תורה אלא לאוכלי המן. והיינו שהמן נשפע מן דיבורי תורה, ומשם נמשך המזון לפה ולבני מעים. ונגלה הדבר במועדים בפרט, כמ"ש (ירושלמי, מו"ק, פ"ב, ה"ג) כלום אסרו לעשות מלאכה בחולו של מועד, אלא כדי שיהיו אוכלים ושותין ויגעין בתורה, ואינן אוכלין ושותין ופוחזין. והיינו ששורש ריבוי האכילה במועד, הוא משורש האבוס של תורה. וכמ"ש במגלה עמוקות שם, אבוס בעליו, שהם ת"ח שממנו אוכלין, כמ"ש הזהר ע"פ (דברים, ד) כי ממנו תאכל ואתו לא תכרות, שהשכינה אוכלת ממנו, כמ"ש "רעיתי", פרנסתי, שהוא מפרנס תתאין ועלאין, ז"ש אבוס בעליו, שת"ח הן הן אבוס של הקב"ה שהוא בעליו.

וכאשר אין מכירים אוה"ע ששורש אבוסם הוא ישראל, כנ"ל, אצל בלעם, נעשה להיפך, שאוה"ע נעשים אבוס לישראל (כי שורש אבוס ישראל מלעילא לתתא, מן התורה נמשך שפע המזון. והכא להיפך אוה"ע נעשים אבוס לישראל), וכמ"ש (סנהדרין, צד, ע"ב) אמר ר' יוחנן, אמר הקב"ה, יבא סנחריב וסיעתו, ויעשה אבוס לחזקיהו וסיעתו. ופרש"י שם, שיהא כלם פגרים, ויאכילו סוסיהם ובהמתם בתוך עצמות הפגרים, כעין אבוס. ועיין מהרש"א

שם. ■ המשך בע"ה בשבוע הבא נכתב על ידי הרב שליט"א במיוחד לעלון זה

שני חלקים ברצון, הנעלם, והנעלה מכח החכמה

ממשיכים בעזר ה', אבה, לשון של רצון, ובלשון הקרא: "אביתם", "לא אביתם", "לא אבה יבמי", זהו לשון אבה שפירושו רצון.

הרצון בכללות ממש נחלק לשני חלקים, יש את הרצון הנעלם, ויש את הרצון הנגלה, הרצון כשלעצמו, כל מציאותו היא בנעלמות, ואי אפשר לעמוד עליו אלא ע"י הלבשה של חכמה ובינה, כדברי רבותינו.

בשורש השורשים, ברצונו יתברך שמו, אי אפשר לעמוד על רצונו יתברך שמו ללא ההלבשה של החכמה שהיא התורה הקדושה שמתגלה בהלבשה של חכמה, והיא היא המגלה את רצונו יתברך שמו, וכשם שזה אמור במעמקי הרצון, כביכול אצלו יתברך שמו, כך גם ברצונו של האדם, האדם לא יכול לעמוד על עומק הרצון אלא בהתלבשותו הפשוטות, כאשר הוא מתלבש במוחין, ומתוך המוחין האדם יכול להכיר את עומק הרצון.

ב' טעמים לכך שרצון נקרא אבה מלשון אב

ולכן, טעם אחד לדבר, מה שהרצון נקרא אבה מלשון אב אברך "אב בחכמה", כי הרצון נקרא על שם החכמה, מכח זה שהתגלות של הרצון מתגלה באופן של הלבשה של חכמה, ומצד הלבוש שבדבר, נקרא הרצון אבה שהוא מלשון של אב.

טעם אחר, כמובן, כי הרצון הוא תחילת התנועה בכוחות שבנפש, יש את שלושת הכוחות הנעלמים יותר: כח ההויה, כח האמונה, כח התענוג. והרצון הוא תחילת התנועה שמניע את הכל: וכסדר, רצון מתפרש מלשון ריצה, הוא מריץ ומניע את כל התנועות כולם.

א' שבאברצון פשוט, ב' שבאברצון מורכב

אבל בעומק יותר, הרי המילה אב עצמה מורכבת משתי אותיות, מא' ומב', ובערכין דידן השתא, בכח הרצון, יש רצון באופן של א', ויש רצון באופן של ב'. רצון של א', הוא רצון פשוט, רצון של ב' הוא

הרכבה, זה הרי החילוק היסודי בין האות א' לאות ב'. האות א' היא ראשית, היא התחלה, והתחלה היא תמיד פשיטות, שקודמת להרכבה, שזה הצורה של תחילת הדבר, לעומת זאת האות ב' היא תמיד כבר דבר שני, וכל שני הוא חל על גבי מציאותו של הראשון, ואם הוא חל על גבי מציאותו של הראשון, בהכרח שיש בו מציאות של הרכבה, זה קומת הדבר. וא"כ, במעמקי הרצון, יש כאן שתי כוחות של רצון, רצון המתגלה באופן של פשיטות, ורצון המתגלה באופן של הרכבה.

הרצון הפשוט הוא הנעלם, הבלתי מושג,

והרצון המורכב, הוא הוא הרצון המושג, הוא הרצון המתלבש בחכמה, והרי בעצם כך שהוא מתלבש בחכמה, הרי שהוא רצון מורכב, כי אילו הוא היה רצון פשוט, הוא לא היה מתלבש, עד כמה שהוא מתלבש, עצם הלבשתו, היא גופא כח הרכבתו.

אלו הם שתי הכוחות של הרצון, הרצון הפשוט והרצון המורכב.

מהותם של הרצון הפשוט והרצון המורכב

וכעת נבאר מה מהותם של הרצון הפשוט והרצון המורכב:

שתי הגדרות יסודיות ישנם בדברי רבותינו בהגדרת הרצון, ישנה הבחנה אחת הנקראת "יש טעם ברצון", וישנה הבחנה שניה עליונה יותר, שעליה נאמר "אין טעם ברצון".

וברור הדבר, "יש טעם ברצון" זה מצד מה שהרצון מתלבש בחכמה, והן הן טעמי תורה, טעמים למעמקי הרצון.

"אין טעם ברצון", הגדרת הדבר הוא, מה שהרצון הוא רצון פשוט, ומצד היותו רצון פשוט הוא לא מורכב, ולפיכך נאמר שם "אין טעם ברצון".

מהות טעם, טעימת ההרכבה שבדבר, דבר פשוט הוא למעלה מהטעם

להבין ברור, כל טעם היינו, לטעום את ההרכבה שבדבר, המציאות הפשוטה המוחלטת היא למעלה ממציאות של טעמים, הרי סדר הדבר הוא, בשורשו באורייתא, "איסתכל באורייתא וברא עלמא", התורה מורכבת מארבעה חלקים כידוע מדברי חז"ל: טעמים, נקודות, תגין ואותיות. כנגד ארבע אותיות הוי"ה, והכח העליון יותר שהוא למעלה מהיו"ד הראשונה, הקוצו של יו"ד שבו, שאין בו התלבשות של אות רק קוצו של יו"ד, הוא פשוט, בלתי מורכב, והוא למעלה מהטעמים.

בטעמים, גדר מה שהאדם טועם בטעם, הוא את ההרכבה שבדבר, אין טעם בדבר הפשוט, ואם יש מציאות שהאדם טועם את הדבר פשוט, עניינו, איך המורכב נקלט בתוכו הפשוט, וא"כ בדקות זה עוד פעם כח של הרכבה, אבל בפשוט העצמי, אין שם טעם.

וא"כ מה שנאמר, מחד "יש טעם ברצון", ומאידך נאמר "אין טעם ברצון", ה"יש טעם ברצון" זה במקום ההרכבה כי שם טועמים את ההרכבה, זהו הטעם שיש ברצון, אבל במקום העליון יותר, עליו נאמר "אין טעם ברצון", כלומר, זוהי מציאות פשוטה, ובמציאות פשוטה אין טעם.

הטעמים עצמם, כמובן, מתחלקים, יש את הטעם שהוא בבחינת טעמי החכמה, ויש את הטעם בהתפשטותו שהוא טעימת החיך, בדקות, חוזרים כסדר על דברי הראב"ד שאומר שחכמה זה נוטריקון חך אמר מה, כלומר, חיך הטועם, "אמר מה", הוא טועם את הדבר.

ומכל מקום, אלו הם שתי חלקי כח הרצון, רצון פשוט למעלה מהטעמים, ורצון מורכב שהוא הוא גופא, כח הטעמים.

כאשר עוסקים בדברי תורה, וממדריגת אותיות

שבתורה, עולים כסדר במדריגות השגת הדברי תורה עד שזוכים למדריגת "טועמיה חיים זכו", בחינת גילוי דלעתיד לבוא, שאז יתגלו טעמי תורה, ומעין כך "הטעימן הקב"ה בעולם הזה" כל אחד כפי ערכו, והרי שעיקר ההשגה שלנו כאן במדריגת הדברי תורה היא נוגעת עד המקום שנקרא טעמים.

אבל למעלה מכך, הרצון הפשוט, הוא רצון מופשט. כל דבר שחל בו דיבור יש בו השגה בערכינו, ולפי"ז ההשגה ברצון הפשוט

לפי"ז, להבין ביתר עומק, על אף שיש רצון מורכב המושג, ויש רצון פשוט בלתי מושג, אין כוונת הדבר שאין לנו נגיעה באותו רצון, כי כל דבר שדיברו בו חכמינו זכרונם לברכה, בהכרח שאין הוא במדריגה של דבר שהוא בלתי מושג בעצם, בדבר כזה לא שייך לדבר בו, ואם מדברים בו, כלומר, שמדברים בו בערכינו שלנו, יש לנו נגיעה באותו דבר, כי לולא שהיה לנו נגיעה באותו דבר, לא היה שייך בו מציאות של דיבור, אם חל עליו מציאות של דיבור, כלומר שהוא מתלבש באותיות, ואם הוא מתלבש באותיות, אפילו אם זה יהיה האותיות העליונות, אותיות שמגלות טעמים, אבל זה אותיות, והאותיות הללו, א"כ, הם ביטוי להמשכה, "אות" כידוע מלשון "אתא", מלשון המשכה, "עלמא דאתי" הוא אתי, הוא מתפשט ומתמשך, הוא מא' עד ת', נעשה בו מציאות של המשכה, וא"כ יש בו השגה בערכינו.

החלק התחתון, שהוא הכח של הרצון המתלבש בחכמה ש"הן הן טעמי תורה", יותר מובן, יותר ברור מה המהות של אותה השגה.

אבל בחלק העליון של הרצון, שהוא הרצון הפשוט, הרי עד כמה שהוא פשוט, לכאוף, אין שמה מציאות של השגה, וא"כ כיצד דיברו בו, ומה השגתינו באותו

דבר? ■ המשך בע"ה שבוע הבא מתוך סדרת בלבביפדיה עבודת ה'.

לפ"ז ישנה הבנה מאד בהירה בסדר הכוחות.

והנה מי שיסתכל בדברי רשב"י בס' הזוהר והתיקונים וכן בספר הבהיר (לר' נחוניא בן הקנה) ימצא בדבריהם מאמרים שונים ומחולפים נוטים לכאן ולכאן והמקובלים האחרונים (נבוכו בזה) נלאו יותר לחקור ולא יכלו כי קושיא גדולה וחזקה הולכת ומסערת עליהם

נקדים הקדמה לקושיא. הנקודה הראשונה היא, כיצד מהא"ס נעשתה מציאות של גבול, והרי שחייב (כביכול, שהרי זו צורת החקיקה) להיות ממוצע ביניהם. הנקודה השניה היא, כיצד היא צורת הנבראים. הנקודה השלישית היא, אם האור א"ס מאיר בנבראים, אזי צריך להיות שהוא יבטל את כל צורת הגבול, את כל הנבראים, שהרי הוא אור פשוט.

באמרם מאחר שהא"ס שוה בכל בחי' השוואה גמורה לא יצדק בו מעלה ומטה פנים ואחור כי כל הכיוונים האלו מורים הם היות קצבה וגבול ותחום ומדה באור א"ס העליון ח"ו

קצבה גבול תחום ומדה - ביאור הדברי שלום

השמן ששון על אתר מביא את דבריו של הדברי שלום שהסביר את כפילות הלשון - "קצבה וגבול ותחום ומדה". נביא את דבריו בלשון קצרה. יש כאן ד' לשונות, שכל אחד מורה על ענין אחר. 'קצבה' מורה על ענין האורות, שנותן קצבה לכל ספירה וספירה כפי הראוי לה. 'גבול' מורה שלא יתערבו כל ספירה בחברתה, אחד איננו נכנס בגבולו של השני. 'תחום' מורה שלא יצאו חוץ מתחומם של עצמם, אפילו איננו נכנס בגבול של חבירו, אבל שגם לא יצא מתחומו שלו. ו'מדה' מורה על ענין הספירות, שכל ספירה נמדדת במדה, ארוך בינוני וקצר, וכיוצ"ב. אלו הם בקצרה דבריו של הדברי שלום על אתר. ובודאי שבשורשם כולם חד.

וכן נודע שאור א"ס נוקב ועובר בעובי כל ספי' וספי' ומלגאו כל ספי' וספי' ואסחר לון מלבר לכל ספי' וספי'

אם האור א"ס איננו נוקב ועובר בעובי כל ספירה, ואיננו נמצא בכל מקום, אזי אין קושיא, שהרי האור א"ס נמצא במקום אחד, מחוץ לצמצום, ובצמצום אין אור א"ס, ואזי

אין קושיא מדוע האור א"ס אינו מבטל את מציאות הגבול. הקושיא נבנית ע"ג כך שהאור א"ס נכנס לתוך הצמצום.

הדברי שלום על אתר ביאר את עומק דברי הרב ז"ל, מהו האור שעובר ונוקב בעובי כל ספירה, ומהו האור שעובר מלגאו כל ספירה. מש"כ "בעובי כל ספירה ספירה", קאי על האור המקיף שבוקע מבחוץ לתוך חצי דופן הכלי. "ומלגאו כל ספירה וספירה" קאי על האור הפנימי שבוקע מבפנים לחצי דופן הכלי. "ואסחר לון מלבר לכל ספירה וספירה", קאי על האור מקיף שלא נכנס לתוך הכלי.

ביאור ד' בלשון קצרה (ויתבאר להלן בעז"ה), יש אור פנימי ואור מקיף, ויש כלים. החצי של האור הפנימי בוקע בחצי דופן הכלי מבפנים, והחצי של האור החיצון בוקע בחצי דופן הכלי מבחוץ, ועי"כ הכלי מזדכך.

כנזכר בספר הזוהר פ' בהר בר"מ דק"ט וז"ל אנת נשמה לנשמה כו' ובפ' פנחס דרכ"ה ורכ"ו וכן בהקדמת התיקונים ד"ד וז"ל ולעילא על כלא עלת על כל העלות לית אלהא עליה ולא תחותיה ולא לד' סטרי עלמא והוא ממלא כל עלמין ואסחר לון מכל סטרא כו'.

כלוגת נפה"ח ובעל התניא מהו אור מקיף ואור פנימי

ישנה מחלוקת ידועה של הנפש החיים ובעל התניא מהו אור פנימי ומהו אור מקיף. הנפש החיים למד שאור מקיף הוא האור שהיה בפנים ויצא בחוץ. ואור פנימי דהיינו "אין עוד מלבדו", שהכל שווה. בעל התניא למד להיפך, שאור מקיף הכוונה היא שמצדו ית"ש הכל מלא. ובדקות, הכל עתיד להתמלאות. ואור פנימי הוא מה שאנו משיגים לפי הדרגה. ולפ"ז ישנה מחלוקת ידועה כיצד להסביר את דברי הזוהר שהזכרו כאן בדברי הרב ז"ל.

וא"כ מאחר שכל הי"ס קרובות בהשוואה אל הא"ס וכולם מקבלים ממנו אור בעצמו א"כ מה הפרש בין זה לזה ובמה תתעלה כל ספי' מחברתה כיון שמדרגות כולם שוים כנ"ל (מבו"ש ש"א ח"א פ"ד). והנה האמת הוא שאלו ואלו דברי אלהים חיים וכולם נכוחים למבין וישרים למוצאי דעת אמנם ההפרש שבין ב' הסברות הנ"ל אם הם כסדרן י' מדרגות זו למעלה מזו אם הם בדרך קוים. זה הענין יתבאר לקמן בעז"ה בענין עולם הנקודים איך קודם תיקונם היו כסדרן זה למעלה מזה

תמלא כל המציאות

האריכו המפרשים לבאר מהו 'ממלא כל המציאות'. ובדבריו של הדברי שלום והמפרשים על אתר נתבארה נקודת יסוד שוה, שהמציאות המדוברת כאן היא המציאות שעתידה להיות במקום החלל, ולא המציאות שנמצאת חוץ לחלל. כי קודם לכן אין מציאות שאותה יש למלאות. ולפ"ז, כאן מדובר על אור א"ס שנמצא בתוך החלל שבו עתיד להיות את המציאות הצמצום.

ובעומק, גם המושג 'פשוט' נקרא כך רק בערך להרכבה שקיימת כאן, ואין הכוונה ל'פשוט' עצמי. והבן שכל דבר שאנו מדברים בא"ס זהו רק ביחס למה שאנו תופסים בעולמנו.

ולא היה שום מקום פנוי בבחי' אויר ריקני וחלל אלא הכל היה ממולא מן אור א"ס פשוט ההוא

דברי הרב ז"ל כאן אלו הם דברי המפרשים הנ"ל, שלא מדובר כאן שהאור א"ס ממלא את המציאות שחוץ לחלל, אלא מדובר כאן שהוא ממלא את החלל שעתידי להיות, שזהו ה'אויר ריקני וחלל', ושם הכל היה ממולא מהאור א"ס [במאמר המוסגר, אויר ריקני זהו סוד החיוב, וחלל זהו סוד השלילה].

שורש השורשים של דבר והיפוכו - אור א"ס וחלל

ובעומק, זה נקרא דבר והיפוכו בשורש, חלל, והיפוכו - ממולא. הבריאה בנויה באופן של דבר והיפוכו, כגון קו וצמצום, ימין ושמאל, מעלה ומטה. ושורש השורשים של דבר והיפוכו הוא, אור א"ס וחלל. האור א"ס ממלא את החלל, והחלל פנוי מאותו אור א"ס. חלל זהו העדר, והאור א"ס ממלא את החלל, וזהו דבר והיפוכו. והיא גופא, כיוון שמתוך האור א"ס פשוט נעשה צמצום, על כרחך שזהו דבר והיפוכו. זהו חידוד מהותם של הדברים.

כאן מתבאר שאנו לא עוסקים בעצמות האור א"ס כמציאות פשוטה, אלא עוסקים באור א"ס ביחס למילוי החלל. ובדקות, אין עוד מלבדו כפשוטו נאמר ביחס לאור א"ס עצמו. וזו נקודת הדגש, שהיחס המדובר כאן בעץ חיים הוא ביחס לכך שהאור א"ס ממלא את החלל, ולא ביחס

לא"ס עצמו. ■ המשך בע"ה שבוע הבא מתוך סדרת עץ חיים למתחילים.

אבל אחר התיקון היו כסברא האחרת והיו בציור ג' קוים כנ"ל. ואמנם ההפרש שיש בין ב' הסברות אם הם בדרך קוים או בעגולים זה תוך זה נבאר בעז"ה בענף זה ושים לבך בדברים שיתבארו עתה ומהם תשכיל כל מוצא דבר כי ב' הסברות נכוחות ואמיתיים כי ב' בחי' היו בענין הי"ס א' הוא בחי' היותם עגולים בציור י' עגולים זה תוך זה וגם היה בהם בחי' אחרת והוא היותם י"ס ביושר דרך ג' קוים כמראה אדם בעל ראש זורועות ושוקיים וגוף ורגלים כמו שאכתוב היטב כולו בענפים בעז"ה לקמן וזהו ביאורם:

מש"כ: כמראה אדם, זהו שלב נוסף. כלומר, לא מיד בהיות ג' קוים הרי שיש צורת אדם, אלא זהו שלב נוסף. יש קו אחד, יש ג' קוים, ויש מראה אדם. ובדקות, יש את סוד הקו עצמו, יש את הספירות שהם בקו אחד, יש את הספירות שהם בג' קוים, ויש את צורת אדם. ואלו הם שלשה שלבים.

עד כאן נתבארו אופני צורות הספירות. כעת הרב ז"ל חוזר לאור א"ס עצמו, ולשורש הצמצום. והרי שכתובת העץ חיים איננו כסדרו.

דע כי טרם שנאצלו הנאצלים ונבראו הנבראים היה אור עליון פשוט

נאצלו הנאצלים ונבראו הנבראים, זהו האצילות והבריאה. היה אור עליון, קאי על האור א"ס.

ענין אור פשוט - איננו מורכב, ומתפשט

אור עליון פשוט, נבאר ענין אור "פשוט". הבריאה היא באופן של הרכבה, וזה נקרא 'מעשה מרכבה'. לעומת זאת, האור א"ס הוא כביכול אור אחד פשוט, ואיננו מורכב. בעשרה ספירות כבר יש הרכבה, וגם עד כמה שלא יאמר בהם לשונות האחדות למיניהם, שהם אחודים זה בזה, אבל סוף-סוף הם עשרה, ואם הם עשרה הרי שהם ברי הרכבה.

נבאר עומק נוסף לכך. כל "פשוט" נקרא כך מלשון מתפשט, מתרחב, לפי שאיננו מורכב עם דבר נוסף. כי בכל דבר אחר יש את גבול התפשטותו, וזה נובע מחמת שיש דבר אחר שמגבילו, בבחינת 'אין מלכות נוגעת בחברתה'. יש את מקומו של הדבר בעצמו ויש את מקומו של זולתו, והוא איננו יכול להתפשט למקום זולתו. אבל 'אור עליון פשוט' איננו מורכב, והוא מתפשט בלי סוף.

כתר עיין גר"א (תיקונים, תיקון ע', קלט, ע"א) אור הגנוז שהוא בחינת כתר, שזהו עין לא ראתה, שכתר הוא כ', למעלה מעשרים שהעין אינה שולטת שנקרא אין.

ועוד. בחינת א' של אור. וכאשר ח"ו נעשה קלקול נהפך אל"ף לאפל. ובעומק אולם הוא כתר כלפי עילת כל העילות. ובערך אין סוף הכתר כולו אפלה. ועל בחינה שעל הראש כתיב (איוב, כט, ג) בהלו נרו עלי ראשי לאורו אלך חשך. ועיין ראב"ד (הקדמה לספ"י, במנין ל"ב נתיבות פליאות חכמה) הנתיב ה"א נקרא שכל מופלא (כ"ע) והוא אור מושכל קדמון, והוא כבוד ראשון אשר אין בריה יכולה לעמוד על מציאותו. ונודע שהכתר יש בו "תריך" עמודי אור. עיין רמ"ק (ספ"י, פ"ב), ועוד רבות בדברי רבותינו. וכן ג"פ אור, גימט' כתר, כנודע.

חכמה עיין גר"א (הוספות תיקוני זוהר, י, ע"ד) אורות תחילתן כולם בחכמה, ה"ה וה"ג, בחכמה הם אות י', ונחלקים בנינה לה', ואח"כ נחלקים בחגנתה. ועוד. שמן. וכתביב (שמות, כז, כ) ויקחו אליך שמן זית זך כתית למאור להעלות נר תמיד. וכתביב (שם, לה, ח) שמן למאור. ואמרו (ב"ב, כה, ע"ב) הרוצה להחכים ידרים שמנורה בדרום. ונקראת מנורת המאור (שם, לה, יד). וכתביב (קהלת, ח, א) חכמת אדם תאיר פניו. וכתביב (תהלים, ד, ז) אור פניך הוי"ה. ועיין נדרים (מט, ע"ב) של ר' יהודה.

ומצד הקלקול כתיב, הוי חשבי און ופעלי רע על משכבתם, באור הבקר יעשוה. כי חכמה מאין תמצא, כמ"ש (תהלים, לו, י) כי עמך מקור חיים באורך נראה אור. והוא בחינת (קהלת, ב, יג) כיתרון האור מן החשך, מאין תמצא.

ועיין פירוש הר"י דמן עכו לספ"י, וז"ל, דרך השגת העליונים במחשבה, שכל זמן שימושך אדם מחשבתו אליו למשוך אצלו אור לא יראה אור, כ"ש שלא יגיע אל עיקרו ומקורו, אלא בעת שיעלה מחשבתו ושלחנה למעלה דרך התחלת האור אשר התחיל להשיג, ילך דרך האור הזה במחשבתו. והבן שזהו בחינת והחכמה מאין תמצא. ודו"ק.

בינה לב. וכתביב (שמות, כח, ל) ונתת אל חשן המשפט את "האורים" ואת התומים, והיו על לב אהרן. ועוד. כאשר מנה הראב"ד בהקדמה לספ"י נ' שערי בינה, שער יב - איזה דרך ישכון אור. שער יג - וחשך איזה מקומו, וכו'. איזה הדרך ישכון אור הזרוע לצדיקים מאור הבינה וכ"ע של התענוג, וחשך הבא מכח הגבורה.

ועוד. עיין גר"א (יהל אור, ח"ב, לאט, ע"א) אור ששימש ביום שביעי למעשה בראשית ל"ו שעות עד מוצש"ק, הוא אור הבינה "אלהים חיים", ששם הכל אחד, "יום אחד יודע לה' והיה לעת ערב יהיה אור" (זכריה, יב, ז).

ועוד. עיין גר"א (הדרת קודש) שבכללות כל ג"ר נקראים אורות, וכל ז"ת נקראים כלים בערכם. אולם בפרטות נקראים כולם ספירות, לשון ספיר - הארה. ולכל ספירה יש שם כינוי לאורו, כמו שהרחיב הרמ"ק בערכי הכינויים ערך אור, ועוד מקומות. ועוד כתב שם הגר"א, אור מקיף הישר נעלם ודבוק בפרצוף שקדם לו, והוא בחינת כתר, או"מ החוזר הוא בחינת חכמה, וכו', אור פנימי הוא נגד בינה שמתלבשת בז"ת.

דעת דעת דהבדלה. וכתביב (בראשית, א, ד) ויבדל אלקים בין האור ובין החשך. וכן ביום רביעי כתיב (שם, שם, יח) ולמשל ביום ובליילה, ולהבדיל בין האור והחשך. ומצד דעת המתהפכת דקלקול כתיב (ישעיה, ה, כ)

שמים חשך לאור ואור לחשך. ומצד התיקון מתהפך מחשך לאור, כמ"ש (ישעיה, ט, א) העם ההלכים בחשך ראו אור גדול, ישיבי בארץ צלמות אור נגה עליהם. וכתביב (ישעיה, ל, כו) והיה אור הלבנה כאור החמה, ואור החמה יהיה שבעתים כאור שבעת הימים.

וכתיב (שם, נח, י) וזרח בחשך אורך ואפלתך כצהרים. וכתביב (תהלים, קלט, יא) ואמר אך חשך ישופני, ולילה אור בעדני, גם חשך לא יחשיך ממך ולילה כיום יאיר, כחשיכה כאורה. וכתביב (איוב, יב, כב) מגלה עמוקות מני חשך ויצא לאור צלמות. ושם (יז, יב) לילה ליום ישימו, אור קרוב מפני חשך.

חסד יום, יומם יצוה ה' חסדו. וכתביב (שם, מד, ג) הבקר אור והאנשים שלחו. ואמרו (פסחים, ב, ע"א) אלמא אור יממא הוא. וכתביב (בראשית, א, ה) ויקרא אלקים לאור יום. ובאברהם כתיב (שם, יא, לא) ויקח תרח את אברהם בנו וגו' ואת שרי כלתו אשת אברהם בנו ויצאו אתם מ"אור" כשדים. וכתביב (שם, טו, ז) ויאמר אליו אני הוי"ה אשר הוצאתיך מאור כשדים. וכתביב (דברים, לג, ח) תמיך ואוריך לאיש חסידך. ועיין שער הגלגולים (לו) שאוריה החתי וכן אוריה הכהן משורש הבל, קו ימין. ועיין שער הפסוקים (שמות) שהיה גלגול אהרן. וכתביב (תהלים, קלו, ז) לעשה אורים גדולים, כי לעולם חסדו.

ועוד. מים. נעשה מאור, מים, בסוד אמ"ר, אור - מים - רקיע. ונעשה יאור, י-אור. ונעשה נהר, מלשון נהורא, וכמ"ש הרמב"ן. ונעשה טל, כמ"ש (ישעיה, כו, יט) כי טל אורות טלך. ואמרו (תענית, יז, ע"ב) ואין אור אלא מטר, שנאמר יפיץ ענן אורו. ועיין גר"א (תיקונים, תיקון מז, צה, ע"ב) שעיקר אור הגנוז בחסדים שבדעת.

גבורה שם אלקים. וכתביב (בראשית, א, ג) ויאמר אלקים יהיה אור והיה אור. וכתביב (איוב, לו, טו) התדע בשום אלוה עליהם והופיע אור עננו. ובעומק רוח צפונית חשוכה, שהיא כנגד גבורה. ובחינת לית נהורא אלא מגו חשוכה, שורש האור צפון בשם אלקים. והשתא עיקר כח גילוי כח האור בצפון גבורה, הוא בסוד אש המאיר. וכמ"ש (ישעיה, י, יז) והיה אור ישראל לאש וקודשו ללהבה. ולכן א"א להיכנס לתוך האש, אלא רחוק ממנה, גבורה. וכתביב (ישעיה, מז, יד) אור לשבת נגדו. והוא בחינת דין, בחינת משפט, וכמ"ש (הושע, ו, ה) ומשפטיך אור יצא. וכתביב (מיכה, ז, ט) ועשה משפטי יוציאנו לאור אראה בצדקתו. וכתביב (תהלים, לו, ו) והוציא כאור צדקך ומשפטיך כצהרים.

ובעומק אור ראשון שגנוז הקב"ה לצדיקים לעת"ל, הגניזה בצפון, לשון צפון ונסתר, כמ"ש (זוהר, בראשית, השמטות, רסד, ע"ב, מדרש רות) ויאמר אלקים יהי אור, שני המאורות הגדולים היו, דכתיב והיה אור וכו', ולקח הקב"ה האחד וגנוז לצדיקים לעת"ל, דכתיב מה רב טובך אשר "צפנת" ליראך. ועל אור זה כתיב לעת"ל (זכריה, יד, ו) והיה ביום ההוא לא יהיה אור יקרות וקפאון וגו', והיה לעת ערב יהיה אור. ועיין פסחים (נ, ע"א). ועיין גר"א ספ"י (פ"א, מ"ו).

תפארת עיין ראב"ד (ספ"י) שבחינת שמש הוא ת"ת. וכתביב (בראשית, א, טו) את המאור הגדול לממשלת היום. ועיין דגל מחנה אפרים (בא) ולכל בני"ה היה אור, והטעם, במשבתם, חסר כתיב, שהוא אותיות במושב-תם, היינו שהיו במדרגת יעקב איש תם, והוא היה דבוק באמת, על דרך תתן אמת ליעקב (מיכה, ז, כ) ומאל"ף של אמת נעשה להם אור. והבן שזהו המאור הגדול. ובפנימיות הוא בחינת שם הוי"ה, וכמ"ש (ישעיה, ס, כ) כי

נפש משותפת לישראל, לאוה"ע ואף לבע"ח. ומצד כך כתיב (ישעיה, מד, ו) ואתנך לברית עם לאור גוים. ובחינה המשותפת לישראל ואוה"ע הוא מצוות, משא"כ תורה מאורסה לישראל. ובחינת מצוות, בחינת נר, כמ"ש נר מצוה ואור תורה. וכתיב (ירמיה, כה, י) ואור נר.

רוח בחינת אור, אור-י, כנודע מהתיקונים. ועיין ספ"י (פ"ו, מ"ח, דפוס מונטבא) אור - רוח - רוייה - גויה. כל אלו מקבילים ההדדי. ועיין גר"א (יהל אור, ח"א, כג, ע"ב) אור הוא מסטרא דאוריא, וכשהוא לבדו, אינו נתפס. ועיין בדבריו, היכלות, בראשית, יב, ע"ב. ועיין עוד בדבריו (תיקוני ז"ח, יט, ע"א) אור הגנוז, עניינו אוריא, הו"ד שהוציא מאויר. אולם למטה מתגלים הגוונים. עיין בדבריו (יה"א, ח"ג, יא, ע"ג) אור שחור הוא הנאחו באש בבחינת המלכות. ושם (ח"א, ה, ע"ד) אור הנר מאיר מן האור השחור. ובהיכלות (בראשית, טו, ע"א) כתב אור הנר בו ד' מיני אור, הסמוך לפתילה יכול להיות תכלת או שחור או אדום, מעליו גוון לבן שאינו משתנה, מעליו אור סתום המקיף.

נשמה הגוף חומרי ועכור, הנשמה עצם זך כולו אור. ומי שזכך חומר, הויתו מאירה. והוא מדרגת משה, שעליו אמרו (סוטה, יב, ע"א) בשעה שנוולד משה נתמלא הבית כולו אור, כתיב הכא ותרא אותו כי טוב הוא, וכתיב התם וירא אלקים את האור כי טוב. וכן לאחר חטא העגל, קרן אור פניו. כי הנשמה במח, ומכחה קורן אור הפנים דייקא בחינת צהבו פניו.

ועיין ראב"ד (הקדמה לספ"י) שכשם שהחמה הזאת מאירה לכל בשר, כן שמש ומגן הו"ה אלקים, הוא אור לנשמות.

חיה כתיב באור פני מלך חיים, לאור באור החיים. וכתיב (תהלים, נו, יד) כי הצלת נפשי ממות הלא רגלי מדחי להתהלך לפני אלקים באור החיים. וכתיב (איוב, ג, כ) למה יתן לעמל אור וחיים למרי נפש. וכתיב (שם, לג, ל) להשיב נפשו מני שחת לאור באור החיים. ועיין גר"א (יהל אור, ח"ג, יד, ע"ג). ועוד. אור, תולדתו אור של אש. ואמרו (ברכות, נג, ע"א) אור של חיה וכו' מברכין עליו.

ואמרו (כתובות, קיא, ע"ב) כי טל אורות טליך וארץ רפאים תפיל, כל המשתמש באור תורה אור תורה מחייהו, וכל שאין משתמש באור תורה אין אור תורה מחייהו. ועיין חסד לאברהם (מעין ד, נהר ז) כי האור הא"ס שופע ומשתלשל בשלשלת המדרגות עד הגיע אל אפס החיים שהוא המות, והיינו אור הא"ס שאינו מתפשט בחיצונים שהם המות, כי המות אין בו חיים כלל. ועיין פירוש הר"מ בוטריל (ספ"י, פ"ב) וממשות כח זה נקרא חכמה הקדומה, אור החיים. חכמה - חיה.

ועיין גר"א (ספד"צ, פ"א) באור פני מלך חיים, והוא עיניים, שהוא אור ה'.

יחידה הדבר הראשון המפורש בקרא שנברא ע"י מאמר, ויאמר אלקים יהי אור. והיה יחיד לעצמו. ואף אחר שהובדל החשך כתיב ויהי ערב ויהי בוקר יום אחד. וכמ"ש היה יחידיו של עולם בלבד. והוא בחינת אור התורה הנקראת בת יחידה. עיין תיקוני זוהר, כז, ע"א. והיא בחינת אור מקיף ביושר כנודע, עיין עץ חיים שער מ"ה, פ"א, מ"ת.

הו"ה יהיה לך לאור עולם ושלמו ימי אבלך, (ושם יט) והיה לך הו"ה לאור עולם ואלהיך ל"תפארתך". וכתיב (מיכה, ז, ח) כי אשב בחשך הו"ה אור לי. והוא אור התורה, תורה אור. אולם כאשר לא זוכים, כתיב (עמוס, ה, יח) הוי המתאווים את יום הו"ה למה זה לכם יום הו"ה הוא חשך ולא אור, ושם (כ) הלא חשך יום הו"ה ולא אור אפל ולא נגה לו. ועיין סנהדרין, צח, ע"ב.

ועוד. תורה. ואמרו (תענית, ז, ע"ב) ואין אור אלא תורה, שנאמר כי נר מצוה ותורה אור. וכן הוא במגילה (טו, ע"ב) אורה זו תורה שנאמר כי נר מצוה ותורה אור. ומצד כך אמרו (חגיגה, כז, ע"א) אין אור שולטת בו בת"ח שכל גופן אש, והיינו אש במדרגת אור תורה, ולא אור של אש מכלה. ועיין סוטה, כא, ע"א.

נצח צד מעלה. וכתיב ביום הרביעי למעשה בראשית, כנגד נצח שהיא מדה רביעית (בראשית, א, טו) והיו למאורות הרקיע השמים להאיר על הארץ. ועיין גר"א (היכלות, בראשית, יב, ע"א) אור לעולם בימין, ובהיכלות הוא "אבהה", חסד. והתחתונים מקבלים ממנו, נצח מתקשר בימין, ולכן נר בנצח. ועיין עוד בדבריו (תיקונים, תיקון מ, פט, ע"ג) שאצל הזכר אור - ימין. מים - שמאל (בחינת גבורות גשמים), ואצל הנקבה מים - ימין, אור של אש - שמאל.

הוד נו"ה תרי רגלין. ואמרו (תענית, י, ע"ב) דאמר רב יהודה אמר רב, לעולם יצא אדם בכי טוב ויכנס בכי טוב, שנאמר, הבקר אור ואנשים שלחו. וכתיב (ישעיה, מב, טו) והלכתי עורים בדרך לא ידעו בנתיבות לא ידעו אדריכם, אשים מחשך לפניהם לאור. וכתיב (ישעיה, ס, ג) והלכו גוים לאורך. וכתיב (תהלים, מג, ג) שלח אורך ואמתך המה ינחוני, יבואני אל הר קדשך ואל משכנותיך. וכתיב (שם, פט, טז) באור פניך יהלכון. וכתיב (שם, קיט, קה) נר לרגלי דבריך ואור לנתיבותי.

ועוד. נו"ה רגלין, מעמדים גופו של אדם. וכתיב (ישעיה, ס, א) קומי אורי כי בא אורך. וכתיב (מיכה, ז, ח) אל תשמחי איבתי לי, כי נפלתי קמתי, כי אשב בחשך ה' אור לי.

יסוד מצד הקלקול, כתיב כי אם נותר לנבל עד אור הבקר משתי בקור. כי שורש המים באור, בסוד אמ"ר, אור - מים - רקיע, כנודע. וכאשר נתקלל נופל למי רגלים שיוצאים מפי היסוד. ולכך כתיב עד אור הבקר דייקא. ומצד התיקון, אור זרוע לצדיק (תהלים, צז, יא), כי שורש הטיפה שביסוד, במח, בחינת חכמה - אור (עיין ערך קטן חכמה) כודע. וכתיב (ישעיה, לא, ט) אשר אור לו בציון. וכתיב (משלי, יג, ט) אור צדיקים ישמח. ועיין חגיגה (יב, ע"א) גנוז (לאור) לצדיקים לעת"ל.

ועיין גר"א (ספד"צ, פ"א) אור וחשך, וצריך למכריע ביניהם כלול משניהם, והוא יסוד עולם צדיק ששם גנוז אור שגנוז לעת"ל. והבן שיש בחינה שגנוז בגבורה, ויש בחינה שגנוז ביסוד ומלכות, עי"ש. ויש בחינה שגנוז בדעת. ויש בחינה שגנוז בכתר. ובדקות בכל בחינה יש אור הגנוז, ופשוט. ועיין שער מאמרי רשב"י (י, ע"ב), וכן שם (ג, ע"ב).

מלכות לבנה. וכתיב (בראשית, א, טו) ואת המאור הקטן לממשלת הלילה וגו', להאיר על הארץ. בחינת מלכות, ארץ. ועוד. כתיב (משלי, טז, טו) באור פני מלך חיים. ועוד. עיין גר"א (תיקונים, יט, ע"ד) חכמה היא אור הגנוז, והוא נתיב לא ידעו עיט, ונעלמה מעיני כל חי, והוא דטמיר במלכות. ועוד. סוד אור חוזר. עיין עץ חיים, שער העקודים, פ"ה ופ"ז. ושער אח"פ, פ"ג. ועוד הרבה.

■ המשך בע"ה בשבוע הבא נכתב על ידי הרב שליט"א במויחד לעלון זה להארות, הערות, והוספות: rav@bilvavi.net

המשך מעמוד ד'

פרטי פרטים. ואז בס"ד לטכס דרך של בנין
איך וכיצד לפעול, שלב אחר שלב, עם תכלית
ברורה ובדיקה בכל זמן קצוב וכו'.

ונכון שכל זה אינו קיים כבר שנים רבות, והמצב הנוכחי
הינו המשך של צורת הדברים קודם לכן, שכל מי שנדבו לבו
פועל כפי כחו.

ב. לבטאות את האמת באופן פשוט ונקי מעומק טהרת הלב
ולהשתדל לנהוג כך למעשה כל אחד לפי מדרגתו ומדרגת
אנשי ביתו.

ג. ראשית יש לברר בכל מקרה לגופו מה גדרי הדין. ואח"כ
ישנה מדרגת חסידות, ומשקל החסידות, כמ"ש הרמח"ל. כי
כבר דנו הפוסקים בנידון מתי אומרים מגנא ומצלא. אולם
נצרך שהחסידות לא תהא "דעה" של מח בלבד אלא מדרגת
הלב. וגם נצרך שהפעולה תהיה בקדושה ולא פתיחת מוסדות
שבתוכם הרבה מטומאת העולם, שלכך אין להם שמירה של
התורה. וכן ברוב המקרים זו "דעה" ולא מדרגה, ובפרט של
התלמידים. עיקר העסק עם הנגיף אינו מול השלטונות אלא
עם הקב"ה ורצונו, מה רצונו מעמנו.

ד. יש דברים שיש בהם הגיון, יש דברים שיש בהם ספק הגיון,
יש דברים שנובע מחוסר הבנה, יש דברים שנובע מחוסר
רגישות והערכה לתורה ולרוחניות. ויש דברים שמצאו דרך
לשלוט ביהדות. החכמה לראות בכל דבר את חלקיו ולא רק
במבט כולל.

ה. יש לבדוק בגדרי הדין. ואם כמה מומחים חוששים לדבר
יש מקום לחשוש לדינא בגדרי שמירה בכל מקרה לגופו לפי
רמת החשש.

ו. כל שיש חשש מובהק שנדבק עליו להידבק. גם אלו שלא
נסתכנו ניזוקו ע"ד כלל כלכלית, נפשית, בריאותית, ועוד, ולכך
הוא מזיק אם נדבק ויוצא לרה"ר.

ז. נצרך ברור מהו אחוז החשש של הסיכון ולפ"ז לקבוע ע"פ

ד"ן. ■ המשך בע"ה בשבוע הבא מהארכיון של שו"ת

ה. האם בכלל צריך לשמוע להנחיות השלטון בענין שמירת
הגוף, כחבישת מסכה וכיו"ב, או שאין לסמוך על דבריהם כלל
כמו ששמענו מהרב בתחילת התפרצות הנגיף בחודש אדר?

ו. אנו רואים בפועל שהסכנה אינה קרובה כ"כ, ומתוך אלפי
נדבקים ל"ע לא נסתכנו אלא מתי מעט ב"ה, האם בשביל זה
מי שאולי חושש בעצמו שנדבק כבר נקרא בור ברה"ר כמו

שאמר לי הרב בע"פ, עד שנחייבו להבדק ולהתבודד וכו'?
והאם לטרטר את בני הבית על כל שיעול או כאב גרון?

ז. האם מי שלפי חוקיהם מחוייב בבידוד מחמת ששהה
בקרבת חולה, אכן צריך לעשות זאת מעצמו [כאשר אינו נדרש
מהשלטונות, רק שיודע בעצמו], ובאופן שאינו מרגיש בעצמו
כלום, האם יתבטל בשביל

זה מתורה ותפילה וזיכוי הרבים וכיו"ב?

אסיים בזאת, על אף שרוחי עוד סוערת בקרבי, אך די לי בזה
שהטרחתי את כבוד מו"ר שליט"א, ומ"מ תורה היא וללמוד
אנו צריכים, ובפרט בעומק הגלות והחושך אשר מכסה ארץ
בעת הזאת.

בברכה מרובה ותודה

תשובה

א. המצב בחיצוניות מזכיר הרבה את המצב שהיה בין מלחמת
העולם הראשונה לשניה. ושם הייתה הנהגת מאורי הדור דאז
ר' חיים עוזר והחפץ חיים. ואעפ"כ היה מצבים מורכבים ביותר
עם הרבה בעיות, כידוע.

עתה בחיצוניות יש דימיון וגם שוני. אולם בפנימיות המצב
מורכב הרבה יותר, מהרבה אנפי. כי גם קודם להתפשטות
הנגיף כלל עולם התורה והיהדות היו בגדר גוסס ולמטה מכך,
שרוב גוססים למיתה. ורק מי שמוסר נפשו באמת ניצל.

לשם כך היה נצרך לנתח את המצב בכללותו, ובפרטותו, פרט
אחר פרט, להבין את המצב לאשורו בכללותו ובפרטותו, עד

נא לשמור על קדושת הגליון

שיעורי "בלבבי" מופיעים ב"קול הלשון" בארץ 073.295.1245 | USA 718.521.5231

להצטרפות לרשימת העלון | לכל ענייני העלון | לקחת חסות עבור עלון info@bilvavi.net

רכישת ספרי הרב: ספרי אברמוביץ משלוח ברחבי העולם 03.578.2270 | books2270@gmail.com

דרושים מתנדבים לשכתוב שיעורי הרב. לפרטים נא ליצור קשר 053.319.7481 / info@bilvavi.net

ספרי מאה שערים רח' מאה שערים 15, ירושלים 02.502.2567 | ספרי אברמוביץ רח' קוטלר 5 בני ברק 03.579.3829